

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

שם השיעור: נאום הנרדף על לא עוול בכפו

שם המרצה : אלחנן סמט – elsamet@gmail.com

נאום הנרדף על לא עוול בכפו' בסיפורת המקראית

השפעת הנאום על הרודף	איום על הרודף	הצעת תמורה לרדיפה	ציון העוול שברדיפה	מעשה הרדיפה או מטרתה	
אבימלך השיב לאברהם את שרי אשתו ונתן לו רכוש	"וְיָאֵם אֵינְךָ מְשִׁיב דַּע כְּרִמּוֹת תְּמוּת" (איום מחוץ לנאום)	---	---	לקיחת שרה אשת אברהם לאבימלך	1. נאום אברהם לפני אבימלך (בראשית כ', יא-יג).
אף שטוען שהכל שייך לו, מציע כריתת ברית	"רָאָה אֱלֹהִים וַיִּכַּח אֲמָשׁ" (רמז לאיום הי שקדם)	"וְעַתָּה לֵכָה נְכַרְתָּה בְרִית אֲנִי וְאַתָּה" (תמורה מחוץ לנאום)	"מִמָּה פִּשְׁעֵי מִה חֲטָאתִי כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי" תיאור מישוש הכלים שלא כדן.	לקיחת כל אשר ליעקב – רכוש, נשים וילדים	2. נאום יעקב לפני לבן (בראשית ל"א, לו-מב).
"וְלֹא יָכַל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק"	---	"וְעַתָּה יֹשֵׁב נָא עֲבָדָךְ תַּחַת הַפַּעַר עֲבָד לַאֲדֹנָי" (איום מחוץ לנאום)	העוול שנעשה לאביו. (בלי התייחסות מפורשת לעוול שנעשה לבנימין)	הפיכת בנימין לעבד (יהודה מייצג את הנפגע – האבא)	3. נאום יהודה לפני יוסף (בראשית מ"ד, יח-לד).
נאום תגובה בו מאשר ומקבל את דברי דוד	"וַיִּשְׁפֹּט ה' בֵּינִי וּבֵינְךָ וַיִּקְמָנֵי ה' מִמֶּנִּי וַיִּדְי לֹא תִהְיֶה בְּדָךְ" (איום מחוץ לנאום)	"וְעַתָּה הִשְׁבֵּעָה לִּי... אִם תִּכְרִית אֶת זְרַעִי..." (תמורה מחוץ לנאום)	"וְאַתָּה צֹדֵה אֶת נַפְשִׁי לְקַחְתָּה" אף שדוד אינו דורש רעת שאול	רדיפה במטרת הריגה	4. נאום דוד לפני שאול (1) (שמו"א כ"ד, ט-טו).
"כִּרְדָּף טַעַמְךָ... אֲשֶׁר כָּלַתְנִי... מִבּוֹא בְּדָמַי וְהִשָּׁע בְּדִי לִי"	"וְלֹא תִהְיֶה זֹאת לְךָ לְפִוְקָה וּלְמִכְשׁוֹל לֵב לַאֲדֹנָי" - כשדוד יהיה מלך	"וְעַתָּה הִבְרַחְהָ הֲזֹאת אֲשֶׁר הִבִּיא שְׁכַחְתָּךְ לַאֲדֹנָי" (איום מחוץ לנאום)	"מִבּוֹא בְּדָמַי וְהוֹשַׁע בְּדָךְ לִי" (איום מחוץ לנאום)	רדיפה במטרת הריגה	5. נאום אביגיל לפני דוד (שמו"א כ"ה, כד-לא).
שוב מאשר ומקבל את דברי דוד	"יֵאל יִפֹּל דָּמִי אַרְצָה מִנְּדָ פְּנֵי ה'... וְהִי יֹשִׁיב לֵאמֹר"	---	"לָמָּה זֶה אֲדֹנָי רִדְךָ אַחֲרַי עֲבָדוּ כִּי מִה עֲשִׂיתִי וּמִה בְּדִי רָעָה" (איום מחוץ לנאום)	רדיפה במטרת הריגה	6. נאום דוד לפני שאול (2) (שמו"א כ"ו, יח-כ).
כישלון – תמר נאנסה	"וְאַתָּה תִּהְיֶה כְּאֶחָד הַגְּבֻלִים בְּיִשְׂרָאֵל" (איום מחוץ לנאום)	"וְעַתָּה דַּבֵּר נָא אֵל הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא מִנְּעִנֵי מִמֶּנִּי" (איום מחוץ לנאום)	"יֵאל אֲחִי אֵל תִּנְעַנְנִי... אֵל תַּעֲשֶׂה אֶת הַנְּבִלָה הַזֹּאת" (איום מחוץ לנאום)	רדיפה על מנת לאנוס אישה	7. נאום תמר לפני אמנון (שמו"ב י"ג, יב-יג).
"חִי ה'... אֲשֶׁר עַמְדָתִי לְפָנָיו כִּי הָיוּ אַרְצָה אֱלֹהִי"	---	---	"וְעַתָּה אַתָּה אָמַר לְךָ אָמַר לַאֲדֹנָי הִנֵּה אֱלֹהִי וְהִרְגֵנִי תִיאֹר צִדְקָתוֹ שֶׁל עוֹבְדֵיהוּ בְּפִי" (איום מחוץ לנאום)	גרימת הריגה – הרודף יגרום לכך בעקיפין	8. נאום עובדיה אשר על הבית לפני אליהו (מל"א י"ח, ט-יז).
"אֵין לֵאמֹר הַזֶּה מִשְׁפַּט מוֹת כִּי בָשָׂם ה' אֶל-לֵהִינֵנו דַּבֵּר אֱלֹהֵינוּ"	"כִּי דָם נָקִי אַתָּם נֹתְנִים עָלֵיכֶם וְאַל הָעִיר הַזֹּאת וְאַל יִשְׁבְּתֶיהָ" (איום מחוץ לנאום)	"וְעַתָּה הִיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם... וְאֵת הָעִיר וְהַמִּקְדָּשׁ יִנְצִלוּ" (איום מחוץ לנאום)	"אֵדָךְ נָדַע תִּדְעוּ כִּי אִם מִמְתִּים אַתָּם אֲתִי כִּי דָם נָקִי אַתָּם נֹתְנִים עָלֵיכֶם וְאַל הָעִיר הַזֹּאת וְאַל יִשְׁבְּתֶיהָ" (איום מחוץ לנאום)	רדיפה במטרת הריגה	9. נאום ירמיהו לפני שופטיו (ירמיהו כ"ו, יב-טו).
"וַיִּצְוֶה הַמֶּלֶךְ צְדָקִיהוּ וַיִּפְקְדוּ אֶת יְרֵמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמְּסֻרָה" – שיפור תנאי מאסרו	---	---	"מִמָּה חֲטָאתִי... כִּי נִתְתָּם אוֹתִי אֵל בֵּית הַכְּלָא" (איום מחוץ לנאום)	שילת חירות שיכולה להגיע לידי מוות	10. נאום ירמיהו לפני צדקיהו (ירמיהו ל"א, יח-כ).

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

שם השיעור: נאום הנרדף על לא עוול בכפו
שם המרצה אלחנן סמט – elsamet@gmail.com

נאום ירמיהו – ירמיהו כ"ו, יב-כא

מבנה הנאום

(יב) ויאמר ירמיהו אל כל השָׁרִים וְאֶל כָּל הָעָם לֵאמֹר:

א. א. (יב) ה' שלחני להנבא

אֶל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל הָעִיר הַזֹּאת

אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם.

ב. (יג) ועתה היטיבו דרכיכם ומעלליכם

וּשְׁמַעוּ בְּקוֹל ה' אֱלֹהֵיכֶם,

וַיִּנְחַם ה' אֶל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם

(יד) וְאֲנִי הִנְנִי בְּיַדְכֶם עָשׂוּ לִי כַּטּוֹב וּכְיֶשֶׁר בְּעֵינֵיכֶם.

ב. ב.1. (טו) אך ידע תדעו:

כִּי אִם מִמֹּתִים אַתֶּם אֲתִי

כִּי דָם נָקִי אַתֶּם נֹתְנִים עֲלֵיכֶם

וְאֶל הָעִיר הַזֹּאת וְאֶל יֹשְׁבֵיהָ.

א.1. (טו) כִּי בְּאֵמַת שְׁלַחְנִי ה' עֲלֵיכֶם

לְדַבֵּר בְּאָזְנֵיכֶם

אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה.

נאום תמר – שמואל ב י"ג,יא-יד

יא... וַיַּחֲזֹק בָּהּ וַיֹּאמֶר לָהּ בּוֹאִי שְׂכָבִי עִמִּי אַחֲוֹתִי. יב וַתֹּאמֶר לוֹ:

אל אחי אל תענני

כִּי לֹא יַעֲשֶׂה כֵן בְּיִשְׂרָאֵל

אל תַּעֲשֶׂה אֵת הַנְּבִלָה הַזֹּאת.

יג וְאֲנִי אֲנִי אֹלֵיךְ אֵת חַרְפְּתִי

וְאַתָּה תַּהְיֶה כְּאֶחָד הַנְּבִלִים בְּיִשְׂרָאֵל

וְעַתָּה דַּבֵּר נָא אֶל הַמֶּלֶךְ

כִּי לֹא יִמְנַעֲנִי מִמֶּךָ

יד וְלֹא אָבָה לְשָׁמֹעַ בְּקוֹלָהּ וַיַּחֲזֹק מִמֶּנָּה וַיַּעֲנֶה וַיִּשְׁכַּב אִתָּהּ.